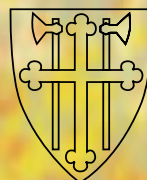

TO KIRKER - ÉN TRO

Sammen som lutherske kirker i Norge

Rapport fra samtalen mellom
Den Evangelisk Lutherske Frikirke
og
Den norske kirke

fri kirken

Sluttrapport med forslag til avtale

Oslo 2006

TO KIRKER - ÉN TRO

Sammen som lutherske kirker i Norge

**Rapport fra samtalen mellom
Den Evangelisk Lutherske Frikirke
og
Den norske kirke**

fri kirken

Sluttrapport med forslag til avtale

Oslo 2006

TO KIRKER - ÉN TRO

Sammen som lutherske kirker i Norge

Rapport fra samtalen mellom Den Evangelisk Lutherske Frikirke og Den norske kirke
Sluttrapport med forslag til avtale

Oslo, 2006

ISBN 13: 978-82-7545-064-5

Bestilles fra
Kirkerådets materiellekspedisjon
Postboks 799 Sentrum
0106 Oslo

Tlf.: 23 08 12 00

Telefaks: 23 08 12 01

E-post: materiell@kirken.no

Innhold:

Innledning	side 6
Rapport fra samtalen	
Bakgrunn og mål for samtalen	side 7
Felles læregrunnlag	side 8
Historiske skillelinjer: Forholdet mellom stat og kirke	side 8
Dåp og medlemskap	side 11
Det allmenne prestedømme og den ordinerte tjeneste	side 14
Tilsyn	side 17
Nattverd	side 20
Konkrete spørsmål i kirkesamfunnenes liv: Konfir- masjon, vigsel, begravelse, bruk av kirkebygg	side 21
Konklusjon og anbefaling	side 22
Forslag til avtale mellom kirkene	side 24
Vedlegg:	
Ordinasjonsritualer	side 26
Muligheter for lokalt samarbeid - eksempel Kristiansand	side 33

TO KIRKER – ÉN TRO

Sammen som lutherske kirker i Norge

I Innledning

Den Evangelisk Lutherske Frikirke (DELFI) og Den norske kirke (Dnk) har hatt nær kontakt i mange år, blant annet gjennom fellesskapet i Nasjonalkomiteen for Det lutherske verdensforbund (LVF). DELFI ble assosiert medlem i LVF i 1997 og fullt medlem i 2005.

Dnk var med blant grunnleggerne av LVF i 1947. Også på lokalt plan og når det gjelder engasjementet i Norges Kristne Råd (2006: Nye Norges Kristne Råd) finnes det mange former for samarbeid.

I disse sammenhengene oppstod det et ønske om å føre en dialog mellom disse to kirkesamfunnene, og om mulig formalisere vårt samarbeid gjennom en avtale.

DELFI's delegasjon ble oppnevnt av synodestyret på møte 28-29/1 2005 (sak 413/2002-2005). Mellomkirkelig råd behandlet saken på sitt møte i Stavanger 26.-27.5.2006 (MKR 20/05 og MKR 29/05).

Gruppen startet sitt arbeid i 2005, og har hatt 4 offisielle dialogmøter.

Gruppen bestod av Helge Utaker (leder), Terje Solberg, Jan Gossner og Sven Aasmundtveit fra DELFI. Fra Dnk deltok Per-Otto Gullaksen (leder frem til juni 2006), Olav Fykse Tveit (leder fra juli 2006), Dag Nordbø, Marit Halvorsen Hougsnæs og Stephanie Dietrich.

Terje Solberg og Stephanie Dietrich var sekretærer.

Gruppen holdt sitt avsluttende møte 27. oktober 2006.

Gruppen takker sine oppdragsgivere for oppgaven. Forpliktelsen til å søke kirkens enhet er gitt oss av kirkens Herre. Gruppens håp er at dette arbeidet kan bidra til å synliggjøre kirkenes enhet i Kristus.

Rapporten og forslaget til avtale sendes herved til våre kirker for studium, vurdering og behandling i de dertil bemyndigete organer.

II Rapport fra samtalen

Det er med glede samtalegruppen nå legger frem rapporten fra denne dialogen mellom Den Evangelisk Lutherske Frikirke og Den norske kirke. Som lutherske kirker i Norge har vi del i den samme åndelige arven fra oldkirken, reformasjonen og frem til vår tid. Gjennom samtalene har vi bekreftet at våre kirker deler den samme tro. Våre kirkesamfunn har sitt grunnlag i troen på den treenige Gud, og vi slutter oss samlet til den reformatoriske erkjennelsen av menneskets frelse av nåde alene (sola gratia), ved troen alene (sola fide) og gjennom Kristus alene (solus Christus). Tradisjonen og dens tolkning gjennom historien er underlagt Skriften (sola Scriptura), som er den normative veileder for tro og liv.

1. Bakgrunn og mål for samtalen

De viktigste grunner til at vi i dag er to kirker er spørsmål om organisering og struktur, kirkelig ledelse samt forhold til statsmakten, og en ulik teologisk bedømmelse av disse. Forskjellig syn på disse spørsmålene førte til at DELF ble opprettet som et eget kirkesamfunn.

Som lutherske kirker i Norge møter vi begge utfordringer fra et stadig mer flerkulturelt og flerreligiøst samfunn. Både på lokalt plan og på nasjonalt plan opplever vi langt på vei et godt samarbeid mellom våre kirkesamfunn. Likevel er det fortsatt en del ulikheter mellom våre kirkesamfunn, og ikke minst en del usikkerhet knyttet til kirkerettslige spørsmål når man skal samarbeide. Det er fortsatt et stort potensial for samarbeid på lokalplan, slik at kreftene kan forenes i fellesskap.

Utgangspunkt for dialoggruppens arbeid er at man møtes som to kirkesamfunn tilhørende den samme kirkefamilie, og med det samme bekjennelsesgrunnlag. Vi oppfatter det derfor ikke slik at det har vært vår oppgave å vurdere hverandres konfesjonelle grunnlag eller gå tungt inn i en rekke aktuelle teologiske spørsmål som måtte finnes, men derimot se på noen viktige spørsmål i forhold til vår gjensidige anerkjennelse av hverandre som kirker, og i forhold til det lokale samarbeidet. Gruppen har derfor konsentrert seg om spørsmål som konkret berører våre to kirkers historie og selvforståelse i relasjon til hverandre.

Samtalen har fokusert på de historiske skillelinjene mellom kirkene, på spørsmål om dåp og medlemskap, forholdet mellom det allmenne prestedømme og den ordinerte tjeneste, forståelsen av tilsyn og andre konkrete spørsmål i kirkenes liv, slik som konfirmasjon, vigsel, begravelse og bruk av kirkebygg. I samtalen ble det lagt vekt på spørsmål av kirkerettslig karakter som trenger en nærmere avklaring. Målet har vært at kirkene skal kunne samarbeide enda bedre på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Gruppen ønsker å fremme et forslag om inngåelse av en avtale mellom kirkene, på bakgrunn av dialogen, hvor vi anerkjenner hverandre som kirker, anerkjenner hverandres preste/pastor- og tilsynstjeneste og forplikter oss til samarbeid.

2. Felles læregrunnlag

Begge våre kirkesamfunn er kirker innenfor den lutherske tradisjonen. Vi har det samme bekjennelsesgrunnlag, Den Hellige Skrift og de oldkirkelige bekjennelsene (Apostolicum, Nicaenum, Athanasianum), Confessio Augustana (CA) og Luthers lille katekisme (LK). Sammen bekjenner vi troen på en hellig allmenn kirke i tredje trosartikkel. CA VII tydeliggjør grunnlaget for enheten mellom våre kirker med våre ulikheter:

”Videre lærer de at det alltid vil bestå en hellig kirke. Men kirken er de helliges samfunn, hvor evangeliet læres rent og sakramentene blir rett forvaltet. Og til kirkens sanne enhet er det tilstrekkelig å være enig om evangeliets lære og sakramentenes forvaltning. Men det er ikke nødvendig at man alle steder har de samme menneskelige overleveringer, eller former og seremonier som er anordnet av mennesker. Som Paulus sier: ”Én tro, én dåp, én Gud og alles Fader” osv. Ef 4,4–5.” (Confessio Augustana VII)

At vi deler denne forståelsen av kirken, kommer også til uttrykk gjennom våre kirkers medlemskap i Det lutherske verdensforbund. I de senere år har det ellers skjedd en tilnærming mellom våre kirkesamfunn gjennom et forsterket samarbeid på lokalplan. Dette er påvirket av det gode økumeniske klimaet som har utviklet seg i Norge. I praksis har det vært en viss utveksling av prester mellom våre kirkesamfunn i mange år. Vårt felles medlemskap i LVF bekrefter og formaliserer denne praksisen. I LVF Constitution, III, uttrykkes dette slik: ”Det lutherske verdensforbund er et fellesskap av kirker som bekjenner troen til den treenige Gud, er samstemte om forkynnelsen av Guds ord og er forent i alter- og prekestolfellesskap.”

Dialoggruppen ønsker på denne bakgrunn å understreke betydningen av kirkesamfunnenes felles læregrunnlag for vårt samarbeid. I luthersk læretradisjon er ikke ensartet kirkeorganisasjon et vilkår for den enhet som vår bekjennelse her taler om. En dialog mellom våre kirkesamfunn har derfor nødvendigvis en annen karakter enn en dialog mellom kirkesamfunn med ulikt bekjennelsesgrunnlag.

Med utgangspunkt i denne grunnleggende enigheten har derfor dialogen først og fremst konsentrert seg om de kirkerettslige og praktiske spørsmålene som trenger en nærmere avklaring for den type samarbeid og avtale man ser for seg. I dialogen har vi likevel drøftet noen av de teologiske spørsmål som har betydning for et slikt samarbeid.

3. Historiske skillelinjer: Forholdet mellom stat og kirke

Den Evangelisk Lutherske Frikirke

ble etablert i 1877, primært fordi man anfektet det teologiske grunnlaget for statens rolle som kirkestyre. I motsetning til de kretser som sluttet seg til de frivillige

organisasjonene innenfor Dnk i denne perioden, hevdet DELF at foreningsvesenet ikke ga noe fullgodt svar ettersom dette ikke ivaretok et fullt menighetsliv. Ved stiftelsen av DELF ble det understreket at man ikke ønsket et brudd med sine brødre og søstre i statskirken, men at man så seg nødt til å bryte med statskirkesystemet som sådan.¹

Ut fra datidens lovgivning ble DELF underlagt dissenterloven, selv om kirken ikke dissenterte i konfesjonelle spørsmål. Dette ga de samme rettigheter, men også de samme begrensninger øvrige frikirkesamfunn hadde. DELF ble ofte oppfattet som et dissentersamfunn, og som en utfordring for Dnk's posisjon. Særlig den første tida var det flere konflikter mellom de to kirkesamfunnene vedrørende dåp, nattverd, vigsel, gravferd og konfirmasjon, enkelte ganger også med politianmeldelser. Representanter for Den norske kirke opptrådte i en del slike situasjoner med liten respekt overfor DELF. I tillegg kom dissenterlovens begrensninger. Blant de spørsmål som var vanskelige for DELF, var at medlemmer av dissentersamfunn ikke hadde adgang til å undervise i kristendom i grunnskolen. Dette gjaldt også dem, selv om de var lutheranere. De fleste av disse sakene har etter hvert funnet sin løsning.

Samarbeidsklimaet mellom våre to kirker er i dag relativt uproblematisk. Den største forskjellen mellom oss gjelder fortsatt kirkeordningene, og særlig synet på forholdet og sammenhengen mellom folkekirke og det å være bekjennelseskirke. Snart 130 års tradisjoner har også ført til en del ulikheter i fromhetstradisjoner og ytringsformer. DELF står i slike saker tradisjonelt nærmere de store lekmannsbevegelsene innen Dnk enn det som ofte har vært oppfattet som offisielle standpunkter fra Dnk. Vi mener imidlertid at disse forskjellene langt på vei er en type spenninger som like mye ligger innenfor våre respektive kirker som mellom dem. Fra Dnk's side ønsker man i tillegg å understreke at man forstår seg selv som både folkekirke og bekjennelseskirke, jfr. Målsettingen for Dnk vedtatt av Kirkemøtet.

DELF ble dannet med en annen kirkestruktur enn Dnk. DELF har en presbyterial-synodal struktur og differensierte medlemskapskategorier, der bare medlemmer i "fullt medlemskap" har styringsrett i menighetene. DELF ga i sin kirkesynserklæring fra 1968 uttrykk for to viktige prinsipper i kirkeforståelsen:

1. Kirken må selv ha det fulle ansvar for kirkens liv – uavhengig av statsmakten.

---

¹ "Og nu staar os intet mer tilbage end at byde Farvel med den gamle norske Statskirke, og vi maa sige, at denne Skilsmisse er for os alvorlig og gribende. Det var jo i den vi optoges paa den Dag, da Herren toede os formedelst Vandbadet ved Ordet; det var jo som Lemmer af denne, at Herren fuldkommede sin Barmhjertighed paa os, da han ledte os op paa vore vildfarne Veie og frelste os til sit evige Rige; i denne have vi havt mangan frydeful Stund, som vi selv i Himlen skulle prise Gud for, og i denne have vi mange kjære Venner, som det gjør os hjertelig ondt, at vi skulle skilles ifra, omend kun med Hensyn til det ydre Kirkesamfund. (...)Vi nedbede Guds Velsignelse over alle i Statskirken, baade Læg og Lærd, baade Uomvendte og Omvendte, og det ikke mindst over Eder I kjære Brødre og Søstre i Kristo, som vi ogsaa kjende efter Kjødets." Fra de frikirkelige stifters Redegjørelse fra 1877

2. Kirken med dens medlemmer, definert som "troens bekjennere", må ha styrings- og kallsrett, med et embete med ansvar for nådemiddelforvaltningen for å lære evangeliet og meddele sakramentene slik at troen kan skapes hos mennesker.

Den norske kirke forstår seg selv organisatorisk som en videreføring av den kirke som ble etablert i Norge ved slutten av det første årtusen. Statskirkeordningen ble etablert ved reformasjonen og bestyrket gjennom enevoldstidens kongestyre. Dens nåværende organisasjon er et resultat av en historisk utvikling, der en demokratisk valgt rådsstruktur har blitt etablert ved siden av embetsstrukturen. En rekke styringsoppgaver er deretter blitt delegert eller overført fra staten til disse kirkelige styringsorganer. Dette har gitt Dnk en økende grad av indre selvstyre. Statskirkeordningen innebærer likevel at statlige organer (framfor alt Kongen/kirkelig statsråd) fortsatt representerer det øverste kirkestyre i Dnk, men med delegering av vesentlige oppgaver for kirkens lære og liv til Kirkemøtet og Lærenemnda. Dnk er i all hovedsak finansiert over offentlige budsjetter (stat og kommune) og det rettslige grunnlaget for kirkens ordninger og styreform er gitt i Grunnloven og annen lovgivning.

Uansett organisasjon, ordninger og ytre strukturer er Den norske kirkes mål ifølge Kirkemøtets vedtak å være en tjenende, bekjennende, misjonerende og åpen folkekirke. Dette er utdypet slik: *"Den norske kirke er en del av den verdensomspennende kristne kirke som har sitt grunnlag i Jesu liv, død og oppstandelse. I den nikeske trosbekjennelse uttrykkes troen på én hellig, allmenn og apostolisk kirke. Den består av mennesker som ved dåpen er satt inn i fellesskap med Gud og med hverandre."* *"I menighetens samling om evangeliet, om dåpen og om nattverden finner kirkens fellesskap sitt grunnleggende uttrykk. Jfr. Den augsburgske bekjennelse, artikkel VII: "Men kirken er forsamlingen av de hellige, der evangeliet blir lært rent og sakramentene forvaltet rett." Dette skjer i høymessen som menighetens hovedsamling, men også i andre typer gudstjenester, ved gravferd og vigsel, og i forbindelse med friere møteformer. I gudstjenesten har de øvrige sider ved kirkens liv sin basis. I dette fellesskapet møtes mennesker i Guds nærvær, Gud møter oss med sin nåde, og vi ærer Gud. Evangeliet utfordrer oss til å tale sant om livet, til oppgjør, tilgivelse og nytt liv. I gudstjenesten skjer en kontinuerlig fornyelse av kirken i brytningen mellom tradisjon, samtid og kontekst."* ("Den norske kirkes identitet og oppdrag", vedtatt av Kirkemøtet 2004).

Dnk's ordning er for tiden under debatt. Dnk har hatt sitt eget utvalg til å utrede spørsmålet ("Samme kirke – ny ordning", Oslo 2002), og et offentlig utvalg har nylig levert sin utredning om Dnk's framtidige relasjon til staten (NOU 2006:2 Staten og Den norske kirke). Utvalgets flertall foreslår at Den norske kirke opprettes som eget rettssubjekt, og at den grunnlovfestede ordningen med Kongen og det kirkelige statsråd som kirkestyre avvikles. Forslaget innebærer en videreføring av en offentlig finansiering av Den norske kirke og tilsvarende tilskudd til alle andre tros- og livssynssamfunn, samt en særskilt lov om Den norske kirke. Hvorvidt dette forslaget får støtte og blir fulgt opp av Stortinget, er helt åpent ved avslutningen av arbeidet med denne rapporten.

Kirkemøtets uttalelse om Den norske kirkes identitet og oppdrag beskriver kirkens grunnlag og mål, og her omtales ulike sider ved kirkens fellesskap, organisasjon og styringsform. Om forholdet mellom stat og kirke uttaler Kirkemøtet:

”Statskirkeordningen har spilt en viktig rolle for Den norske kirkes plass i det norske samfunn og for forholdet mellom kirke og folk. Også i dag sikrer det nære forhold mellom kirke og stat viktige hensyn både for kirkemedlemmene og for samfunnet. På den annen side har den nære koblingen mellom kirke og statsmakt hatt sine problematiske sider, ikke minst for minoritetene. Mange av de opprinnelige forutsetningene for etableringen av statskirkeordningen er i dag betydelig endret. Med flere tros- og livsynssamfunn er det ikke lenger sammenfall mellom kirke og befolkning. Innføringen av et parlamentarisk demokrati innebærer at kongens personlige kirkestyre er erstattet av organer som henter sitt mandat også fra velgere som ikke er medlemmer av kirken. Et viktig kriterium for den fremtidige ordning av forholdet mellom kirke og stat er at den skal sikre religionsfriheten, både for Den norske kirke og for andre tros- og livsynssamfunn. Så lenge statskirkeordningen består, er det avgjørende at statlige organer utøver sitt kirkelige styringsansvar med respekt for kirkens identitet og trosgrunnlag og med sikte på å sette kirken i stand til å utføre sitt oppdrag.” ”Som folkekirke er Den norske kirke ikke identisk med folkefellesskapet, men er et særegent fellesskap bygd på dåpen og troen. Som trossamfunn har folkekirken en identitet som er forankret i eget trosgrunnlag. Kirkemøtets vedtak om at Den norske kirke skal være en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke gir uttrykk for denne identitet.”

(KM 11/04)

I gruppens samtale ble det tydelig at de to kirkenes ulike forhold til staten har vært og er den mest vesentlige forskjellen mellom våre to kirkesamfunn. Hvorvidt den aktuelle debatt om statskirkeordningen vil føre til at disse forskjellene blir mindre, gjenstår å se. Hvilken betydning det eventuelt kan få for en ytterligere tilnærming mellom våre to kirker, kan gruppen heller ikke si noe om. Men gruppen vil peke på at vesentlige endringer kan ha relevans i så måte. For DELF er det naturlig nok av spesiell interesse hvordan Dnk's forhold til staten blir organisert.

4. Dåp og medlemskap

Våre kirkesamfunn har et luthersk dåpssyn, og understreker dåpens sentrale betydning i det kristne liv som Guds frelseshandling for mennesket. Vårt felles dåpssyn uttrykkes i samsvar med CA IX:

”Om dåpen lærer de at den er nødvendig til frelse, og at Guds nåde blir budt fram ved dåpen, og at barna bør døpes, de som blir mottatt i Guds nåde, når de ved dåpen er overgitt til Gud.”

Enhver dåp i Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn anses som gyldig dåp. For å bli medlem i Dnk eller DELF må man være døpt. Ingen av kirkesamfunnene foretar gjendåp. Dåpen er det felles grunnleggende kriteriet for medlemskap i kirkene.

I begge kirkesamfunn finnes det dessuten en minstealder for å kunne være stemmeberettiget ved valg i kirken. Våre kirkesamfunns medlemmer er velkommen inn i hverandres gudstjenestefellesskap. Deltakelse ved valg og lignende derimot krever medlemskap etter de respektive kirkesamfunns egne lover og ordninger. Trossamfunnsloven § 8 medfører at det ikke er adgang til å være medlem av Dnk og DELF samtidig. En avtale mellom våre kirkesamfunn innebærer ikke en forandring av medlemskapsordningene.

Samtalegruppen vil peke på at vi i samtalen mellom våre kirker er redelige også når det gjelder ulikhetene.

Den felles teologiske forståelse av dåpen er her det viktigste. Dåpen gir del i Kristi død og oppstandelse, i Guds frelse og innebærer innlemmelse i Kristi legeme, som er kirken. Slik er alt gitt i dåpen. Begge kirker vil med frimodighet holde frem denne forståelsen av dåpens gave, samtidig som begge kirker vil minne om den oppgave som gis i dåpen til å tjene Gud og mennesker. De ordningsmessige forskjeller rokker ikke ved denne felles forståelse av dåpen.

I Den norske kirke er det sterkt understreket at dåpen er det eneste kriteriet for medlemskap. Det stilles ikke noen formelle krav til medlemskap utover det. Denne vektleggingen av at alle døpte er fullverdige medlemmer av kirken i kraft av sin dåp er en viktig del av kirkens selvforståelse som folkekirke. Alle døpte medlemmer over 18 år (15 under pågående prøveordning) har stemmerett ved menighetsrådsvalg. Ved valg til kirkelige styringsorganer på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå legges det ikke noen bekjennelses- eller læreforpliktelse på den enkelte, men alle kirkelige styringsorganer er i sitt arbeid forpliktet på den evangelisk-lutherske lære.

Gjennom konfirmasjonsundervisningen har Den norske kirke i århundrer understreket sammenhengen mellom dåp og opplæring. Konfirmasjonen har vært ansett som vilkår for å kunne delta fullt ut i kirkens (og samfunnets) liv, for eksempel var giftermål bare mulig for konfirmerte.

Dnk er i de siste årene blitt mer bevisst på kirkens eget ansvar for trosopplæringen av sine døpte medlemmer. I de siste år har dette fått nedslag også i trosopplæringsreformen. Denne sammenhengen ble understreket i Kirkemøtets behandling av ”Den norske kirkes identitet og oppdrag i 2004 (Jfr. KM 11/04, pkt.11 Medlemskap og deltakelse):

”Den norske kirke vil bekrefte og ivareta alle sine døpte som fullverdige medlemmer. I Den norske kirke er det store variasjoner i kirkemedlemmenes forhold til kristen tro og til deltakelse og engasjement i kirkens liv. Kirken vil legge til rette for at flere kan se gudstjenesten og menighetsfellesskapet som et sted å uttrykke og finne styrke til troen.”

I Den Evangelisk Lutherske Frikirke opererer man med flere kategorier medlemskap enn i Dnk. Dåp er også her kriteriet for medlemskap. Stemmerett i

DELF oppnås vanligvis etter konfirmasjonen i 15-årsalderen. De som ønsker stemmerett i menighetsmøtet innehar "fullt medlemskap". Dette forutsetter lojalitet mot kirkens læregrunnlag.

Fra DELF's side er "fullt medlemskap" å forstå som en juridisk betegnelse for dem som ønsker stemmerett i menighetsmøtet. Om noen ikke ønsker stemmerett, kategoriseres de i "begrenset medlemskap". Men dåpen er uansett det felles grunnleggende kriteriet for medlemskap i kirken og at mennesker "*blir mottatt i Guds nåde, når de ved dåpen er overgitt til Gud*" (CA IX). I DELF undertegner foreldrene en erklæring før dåpen som tydeliggjør forpliktelsen og ansvaret for barnets dåpsopplæring.

Vi er enige om at det er viktig å holde fast ved sammenhengen mellom dåp og tro. DELF har gjennom sin historie med sterk fokus på kunnskapsformidling og trosopplæring, vektlagt dette spesielt. Vektleggingen av dåpens enestående betydning som sakrament og grunnlag for å være del av Jesu Kristi éne kirke på jord og behovet for trosopplæring går hånd i hånd. Dnk er i de senere år blitt enda mer bevisst på selv å ta ansvar for en kontinuerlig trosopplæring.

Kirkerettslige aspekter

Det finnes rettslig grunnlag for at barn tilhørende Dnk kan døpes i DELF, og omvendt. Det betyr at dåp av barn, hvor foreldrene tilhører det andre kirkesamfunn, prinsipielt sett kan utføres i begge kirkesamfunn. Dette forutsetter prestenes vilje til å forrette dåp av medlemmer til det andre kirkesamfunnet. Trossamfunnsloven og Kirkeloven har i hovedsak sammenfallende bestemmelser om hvor et udøpt barn anses å ha tilhørighet. Forskjellen er at dersom en av foreldrene tilhører Dnk, og det ikke gis melding til Dnk om annet, anses barnet å tilhøre Dnk. Dette gjelder også om barnet døpes i DELF. Prester i Dnk har anledning, men ikke plikt, til å døpe barn av medlemmer i DELF, altså barn som tilhører DELF. Tilsvarende kan barn av medlemmer i Dnk døpes i DELF. Barn som etter trossamfunnslovens bestemmelser hører inn under DELF, blir ved dåp ikke medlem av Dnk ved at de døpes i Dnk. Det må i så fall aktivt meldes inn, eller etter begjæring bli registrert som tilhørende før dåpen. Tilsvarende blir barn som etter kirkeloven § 3 hører inn under Dnk, ved dåp (også om det døpes i DELF) medlem av Dnk.

I spørsmålet om dåpssted anbefaler samtalegruppen at dåp normalt forrettes i den menighet barnet vil ha sin nærmeste tilknytning, for å understreke sammenhengen mellom dåp og medlemskap. På bakgrunn av vår spesielle og nære relasjon gjennom vårt felles læregrunnlag og fordi det i praksis ofte kan være nære lokale og familiære bånd, anbefales at det utvises imøtekommenhet overfor foreldre når det gjelder valg av dåpssted. Spørsmålet bør i så fall være en del av dåpssamtalen.

5. Det allmenne prestedømme og den ordinerte tjeneste

Alle kirkens medlemmer er i dåpen blitt vigslet til tjeneste for Kristus og sine medmennesker. Hele kirken har del i Kristi gave og oppgave, å formidle evangeliet til verden i ord og handling, i bønn og tjeneste for hverandre og Gud. I vår felles lutherske tradisjon har en talt om "det allmenne prestedømme". I 1 Pet. 2,9 omtales de kristne som *"en utvalgt slekt, et kongelig presteskap, et hellig folk, et folk som er Guds eiendom, for at dere skal forkynne hans storverk, han som kalte dere fra mørket til sitt underfulle lys"*. Når ordet "presteskap" brukes i Det nye testamente, er det enten som en betegnelse for Kristus, øverstepresten, eller som et begrep for å omtale alle de kristnes delaktighet i "et kongelig presteskap". Alle er gjennom dåpen kalt til å være prester i den forstand at de skal vie sitt liv til tjeneste for Gud. Å høre til det "allmenne prestedømmet" er ikke en individualistisk beskrivelse av enkeltpersoners status, men et begrep som forteller om et kall som alle dømte kristne har del i, fordi de tilhører kirken. Alle dømte hører til Guds folk og alle er kalt til tjeneste for Gud, i Guds kirke på jorden. I begge våre kirkesamfunn spiller lekfolket en stor rolle, og de har lagt vekt på at det er hele menigheten som er kalt til tjeneste for Gud.

Kirken trenger medarbeidere på mange plan, og det er tilrettelagt for ulike typer tjenester og stillinger i begge kirkesamfunn. Både lønnede og frivillige medarbeidere finnes i begge kirker. Begge våre kirker har både ikke-ordinerte og ordinerte medarbeidere. Tjenestene er mange, men noen er spesielt kalt til å forkynne Ordet og forvalte sakramentene. Det er innstiftet en særskilt tjeneste for at mennesker skal få del i ord og sakrament, den ordinerte tjeneste, eller det såkalte "embete". Begge våre kirker bygger sin forståelse av det kirkelige embete på Confessio Augustana V., "Om det kirkelige embete.": *"For at vi skal komme til denne tro, er det innstiftet en tjeneste med å lære evangeliet og meddele sakramentene. For ved Ordet og sakramentene som midler blir Den Hellige Ånd gitt, han som virker troen, hvor og når Gud vil, i dem som hører evangeliet, nemlig at Gud, ikke for våre fortjenesters skyld, men for Kristi skyld, rettferdiggjør dem som tror at de blir tatt til nåde for Kristi skyld."*

Slik får vår felles lutherske lære fram at kirken og dets embete er innstiftet av Gud. Kirkens grunn ligger i Guds kall til menneskene, og det er Gud som har gitt et oppdrag til å forvalte nådemidlene slik at menigheten kan bygges opp. Menigheten trenger en ordnet forvaltning av Ord og sakrament. De ordinerte tjenerne kalles av menigheten og hele kirken til sin tjeneste, noe som uttrykkes gjennom ordinasjonen. Prestene skal være *"rettelig kalt"* (CA XIV).

Utformingen av og ordinasjonen til den særskilte tjeneste med å forkynne evangeliet og forvalte sakramentene er ordnet noe ulikt i våre to kirkesamfunn. Dette kommer blant annet til uttrykk ved at DELF praktiserer ordinasjon av eldste. Gjennom denne handlingen innvies de til et hyrdeoppdrag i en lokal menighet og til å kunne ivareta sakramentforvaltningen. Selv om det normale er at denne tjenesten utføres i den menighet vedkommende er ordinert, gjelder ordinasjonen til eldste også ved

eventuell innsettelse til senere tjenester som pastor eller eldste i andre menigheter. Slike ordinasjoner skjer under kirkens tilsyn, men kan forrettes av en lokal pastor. Når det er ordinasjon til pastortjeneste, utføres den av tilsynsmannen. Ved innsettelse av eldste til pastor, deltar også tilsynsmannen.

Dnk har ikke en eldstetjeneste som er ordnet på samme måte som i DELF. Embetsstrukturen i Dnk er annerledes. Forvaltningen av sakramentene er tilordnet prestedtjenesten. Ordinasjonen til eldstetjeneste i DELF gir samme fullmakt som ordinasjon til prestedtjeneste i Dnk, tjenesten med ord og sakrament.² Normalt vil spørsmålet om utveksling av ordinerte, handle om utveksling av prester i Dnk og pastorer i DELF. I og med at ordinasjon til pastor og innsettelsen av eldste til pastor utføres av tilsynsmannen, er dette å anse som en parallell til biskoppelig ordinasjon til prestedtjeneste i Dnk. På dette grunnlag finner samtalegruppen å anbefale at begge kirker anerkjenner hverandres ordinasjon.

I begge kirker er preste- og pastortjenesten åpen for både kvinner og menn. Ordinasjonen er gyldig i begge kirker uavhengig av om den biskop/tilsynsmannen som ordinerer er kvinne eller mann.

Kirkerettslige aspekter

I **Den norske kirke** er hovedregelen at bare ordinerte prester kan forrette dens kirkelige handlinger og forordnede gudstjenester. Prestene kan ikke utføre slike tjenester andre steder enn der de er tilsatt som menighetsprest, uten etter tillatelse fra vedkommende sokneprest, prost eller biskop. Ved spesielle tilfeller kan biskopene i Dnk gi andre dertil egnede personer retten til å forrette sakramentene i en avgrenset periode når biskopen finner det nødvendig.

Det er vanlig at uordinerte medlemmer av menigheten er aktive under gudstjenestene, for eksempel som tekstlesere, under forbønnen, eller som nattverdsmedhjelpere. Slik medvirkning forutsetter heller ikke medlemskap i kirken. Sakramentforvaltningen er de ordinertes ansvar.

Styrings- og ledelsesoppdraget og de døpte og medlemmenes kall til tjeneste i Den norske kirke er også grunnleggende forankret i det allmenne prestedømme. Både på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå er det overordnede styringsansvar tillagt de kirkelige rådsorganer som er demokratisk valgt, men som også har representasjon fra dem som er ordinert til embetet. Det er imidlertid ikke etablert noen særskilt innvielseshandling av rådsmedlemmer og de er heller ikke overlatt ansvar for å ta del i sakramentsforvaltningen, og det stilles ikke krav til noen bekjennelsesplikt for det enkelte rådsmedlem, bare til organet.

Biskopen kan gi prester i DELF tillatelse til å preke og medvirke på andre måter i Dnks forordnede gudstjenester og ved kirkelige handlinger (Tjenesteordning for biskop ToB, § 11 første ledd). I gudstjenester som ikke er forordnet kan slik

---

² Jfr. Vedlegg, våre kirkers ordinasjonsliturgier.

tillatelse gis av menighetens prest. (Regelverk om Bruk av kirker § 10 tredje ledd) Etter søknad og anbefaling fra DELF kan biskop i Dnk treffe vedtak om at en persons presteordinasjon skal anses som gyldig grunnlag for å utøve prestedtjeneste i Dnk. Det kreves i så fall ikke ordinasjon. (ToB § 8 femte ledd).

Slikt vedtak innebærer ikke dispensasjon fra kvalifikasjonskravene for tilsetting av prest. En prest fra DELF vil imidlertid kunne engasjeres som vikar for kortere eller lengre perioder selv om vedkommende ikke fyller kvalifikasjonskravene for fast tilsetting. Normalkvalifikasjonskravene for fast tilsetting er can.theol-grad i tillegg til praktisk-teologisk eksamen. Det finnes også regler som åpner for tilsetting på grunnlag av alternativ utdanning, en vurdering som foretas av en egen nemnd i hvert enkelt tilfelle, jfr Forskrift om tilsetting av menighetsprest.

Ved fast tilsetting kreves normalt medlemskap i Dnk. Biskopen kan imidlertid dispensere fra dette kravet (ToB § 11 annet ledd) Biskopen utøver tilsyn og vurderer den enkelte prests skikkethet før ordinasjonen, mens bispedømmerådet er organet som har avgjørende myndighet når det gjelder selve ansettelsen. Disiplinærbestemmelser som gir grunnlag for å frata en prest i Dnk ”kappe og krave” gjelder også for dem som er gitt rett til å utøve prestedtjeneste i Dnk på grunnlag av ordinasjon i annet kirkesamfunn.

Den norske kirke stiller krav om medlemskap for å kunne bli tilsatt i Den norske kirke. Unntak fra medlemskravet er personer tilsatt for å arbeide på kirkegårdene. Det finnes imidlertid mulighet for å gi dispensasjon fra kravet om medlemskap. Det er departementet som innvilger slik dispensasjon jf. kl § 29. Myndigheten er delegert til biskopene. Til noen av de etablerte tjenestene i Den norske kirke stilles det krav om særskilte faglige kvalifikasjoner og eventuelt også krav om vigsling eller ordinasjon. Krav til vigsling stilles i dag til stillingskategoriene diakon, kateket og kantor, mens det stilles krav om ordinasjon til prestedtjenesten.

Dersom de respektive styrende organer anbefaler og vedtar den avtalen som foreslås i denne rapporten, vil den legge nye premisser for behandling av enkeltsaker. Biskopens vurdering av gyldigheten av ordinasjon for en pastor i DELF vil da bygge på at Dnk samlet har tatt stilling til gyldigheten av DELFs ordinasjoner. Premissene for vurderingen av den enkelte kandidats egnethet vil for øvrig være som før.

I Den Evangelisk Lutherske Frikirke finnes det ikke regler når det gjelder muligheten for prester fra Dnk å gjøre tjeneste. Det ligger innenfor den enkelte menighets ansvar å fatte avgjørelser på dette. I DELF er det de ordinerte i menigheten – eldsterådet, hvor også pastoren er medlem, som har ansvar for gudstjenestelivet. Det er imidlertid vanlig med aktiv deltagelse fra andre, også ikke-ordinerte, både som talere, forbønnsledere og medvirkende på andre måter. DELF har ingen formalkrav forut for ordinasjon. For pastorer kreves imidlertid kirkens egen praktisk-teologiske utdanning fullført innen ett år etter inntreden i tjenesten. Alle som skal ordineres må ha kirkelig godkjenning. For pastorer gis denne godkjenningen etter læresamtale med tilsynsmannen, for eldste etter læresamtale

med menighetens pastor. Både kall av pastor og eldste skjer i menighetsmøtet, og det finnes ingen sentral ansettelsesmyndighet i stillinger som er knyttet til lokalmenighetene. Menighetene kan dog ikke kalle noen til pastor uten at det foreligger godkjenning fra tilsynsorganet (presbyteriet). For fast tilsetting som pastor kreves fullt medlemskap i kirkesamfunnet. Det kan gis dispensasjon for medlemskapskravet i vikariater, prosjektstillinger, og i enkelte rent administrative stillinger.

Eldsteordinasjon forestås normalt av menighetens pastor. Ordinasjonen er i DELF prinsipielt en ordinasjon til en vedvarende tjeneste. Presteordinasjon i Dnk vil fra DELF's side bli betraktet som gyldig ordinasjon. De ordinertes fullmakter er imidlertid knyttet til aktiv tjeneste i menigheten. Både pastorer og eldste som slutter i tjenesten betraktes som vanlige menighetsmedlemmer. Unntaket er sakramentforvaltning, der fratrådte eldste kan forrette. Tilsynsmennene forestår ordinasjon og innsettelse av pastorer. Både ikke-ordinerte medlemmer av DELF og medlemmer av andre kirkesamfunn kan bistå ved ordinasjonshandlingen. Ved start av tjeneste i ny menighet skjer ny innsetting, men ikke ny ordinasjon. Om en som er ordinert til eldste senere blir pastor gjentas heller ikke ordinasjonen, men vedkommende innsettes til sin nye tjeneste.

Begge våre kirker har en diakonal tjeneste som skal synliggjøre hele kirkens diakonale ansvar. Denne tjenestens plass i kirkens liv blir drøftet i begge våre kirker. I Dnk foretas det vigsling til diakontjeneste, og KM har uttalt at denne tjenesten kan forstås som en del av embetet ettersom diakontjenesten også er å forstå som en tjeneste med å forkynne evangeliet i ord og handling. Siden det ikke er en tilsvarende ordning for ordinasjon eller vigsling av diakoner i DELF, er det ikke i denne sammenheng aktuelt å drøfte en gjensidig anerkjennelse av diakonitjenesten eller diakonatet. Samtalegruppen anbefaler likevel våre kirker å samarbeide om å møte de diakonale utfordringer lokalt og nasjonalt.

Samtalegruppen vil uttrykke et håp om at dersom den foreslåtte avtale blir vedtatt, vil den gi et generelt grunnlag for at flere kan gjøre tjeneste i hverandres kirker. Det vil kunne gi mulighet for viktig erfaringsutveksling for alle parter.

6. Tilsyn

Begge våre kirkesamfunn legger vekt på kirkelig tilsyn og har ordninger og strukturer for dette.

I Den Evangelisk Lutherske Frikirke er tilsynet organisert gjennom en tilsynsmannsstruktur. Menighetene innenfor et bestemt tilsynsområde utgjør et presbyterium. Presbyteriet samles til ordinært møte hvert tredje år, og velger her sine tilsynsmenn for tre år av gangen. I DELF er også synodens formann og nestformann definert som tilsynsmenn. Både tilsynsmennene i presbyteriene og i synoden innsettes i sin tjeneste ved en egen innsettelseshandling. DELF bruker altså

ikke begrepet biskop, men tilsynsmann. Uavhengig av terminologien forstås imidlertid tilsynsoppgaven som en pastoral tilsynstjeneste, med et særlig ansvar for kirkens enhet, og et tegn på kirkens apostolisitet.

I **Den norske kirke** har Kongen ut fra grl § 16 det øverste ansvaret for å føre læretilsyn med kirkens forkynnere og lærere ved å utnevne biskoper som utøver dette tilsynet. Det er også opprettet en egen Lærenemnd for Dnk der både biskoper og lekfolk er representert. I det enkelte bispedømme fører biskopene tilsyn både overfor menigheter og tilsatte. Ordinasjon av prester og vigsling av kateket, diakon og kantor forrettes av biskopene. Det er forrettende biskop som beslutter hvem som skal medvirke ved vigsling og ordinasjoner. Også medlemmer av DELF kan innbys til å medvirke. (Vigslingsliturgiernes Alminnelige bestemmelser pkt. 6)

Dnk's forståelse av bispeembetet kommer til uttrykk i liturgien for "vigsling til biskop" under fomaningen, der det sies: "*Du skal rekke Herrens menighet Ordets brød og gi vel akt på deg selv og hele den hjord som er deg betrodd. Du skal ta vare på den apostoliske lære etter vår kirkes bekjennelse, og rettlede og oppmuntre Herrens tjenere i menigheten. Du skal utføre din tjeneste med troskap, og sammen med dine medtjenere legge vinn på å fremme og bevare enigheten i Guds kirke, til pris og ære for hans hellige navn.*"

I tjenesteordningen for biskoper i Dnk som ble vedtatt i 1996 sies det om "Biskopens ansvar og myndighet":

" § 1. Biskopen skal gjennom forkynnelse og sakramentforvaltning ta vare på den apostoliske lære etter Guds ord og vår kirkes bekjennelse, fremme og bevare enheten i Guds kirke og rettlede og oppmuntre bispedømmets menigheter, kirkelig tilsatte og øvrige medarbeidere. For å ivareta dette tilsynsansvar kan biskopen gi råd og veiledning, og også gi bindende pålegg vedrørende presters og andre kirkelig tilsattes tjenesteutøvelse.

1. Biskopen ser til at prestene forvalter sakramentene, forkynner og selv lever i overensstemmelse med den kristne tro, slik den er uttrykt i vår kirkes bekjennelse og ordninger, og at også andre som er vigslent til tjeneste i kirken virker og lever i samsvar med vigslingens formaning og løfte.

2. Biskopen fører tilsyn med at de kirkelige råd i bispedømmet utfører sitt arbeid i lojalitet med den evangelisk-lutherske lære."

Denne forståelsen av bispetjenesten er også blitt bekreftet i dialogen med andre kirkesamfunn, slik som med Metodistkirken i Norge (avtalen "Nådens Fellesskap", § 35) og med de anglikanske kirkene i Storbritannia og Irland og nordiske og baltiske lutherske kirker, det såkalte Porvoofellesskapet.

I Porvoerklæringen har Dnk sluttet seg til følgende forståelse av bispeembetet: "*Vi erkjenner at det personlige, kollegiale og fellesskapsbaserte tilsyn (episkopé) i ulike former finnes og utøves i alle våre kirker, som et synlig tegn som uttrykker og tjener Kirkens enhet og kontinuiteten i det apostoliske liv, det apostoliske oppdrag*

og den apostoliske tjeneste. Vi erkjenner at bispeembetet verdsettes og opprettholdes i alle våre kirker, som et synlig tegn som uttrykker og tjener Kirkens enhet og kontinuiteten i det apostoliske liv, det apostoliske oppdrag og den apostoliske tjeneste.” (Porvoo Felleseerklæringen 58.a. (v) (vi)).

I Porvoo Felleseerklæringen understrekes det at alle undertegnende kirker ”*har bevart en ordnet suksessjon i bispeembetet, innenfor kontinuiteten i sitt pastorale liv, noe som særlig kommer til uttrykk i ordinasjonen eller vigslingen av biskoper og i de erfaringer og det vitnesbyrd som kommer til uttrykk gjennom de historiske bispeseter*”. (§56)

Den norske kirke har samtidig gjennom sitt medlemskap i LVF og gjennom undertegningen av Leuenbergkonkordien gitt uttrykk for at den legger vekt på verdien av den biskoppelige tjeneste slik den finnes i Dnk, men at den ikke ser på episkopale tilsynsstrukturer som en absolutt betingelse for alter- og prekestol-fellesskap med andre kirkesamfunn. Det avgjørende er at det finnes ordnete former for tilsyn, ”episkopé”, ikke på hvilken måte de er utformet.

Jf. signaturforklaringen ved undertegnelsen av Leuenbergkonkordien (KM 1999):

4. ”På bakgrunn av de økumeniske avtaler som vi har inngått, er det blitt tydelig for oss at både forståelsen av og den konkrete utformingen av kirkefellesskap blir ulik i de forskjellige kontekster. I alle våre kirker finnes det former for pastoral tilsynstjeneste («episkopé»). Dette er en nødvendig funksjon i alle kirker. Den konkrete utformingen og forståelsen av det kirkelige tilsyn kan likevel variere. I Porvooavtalen har Den norske kirke sammen med de andre signaturkirkene uttrykt at fellesskapet i Ord og sakrament tydeliggjøres gjennom den tilsynstjeneste som tilhører hyrde- og læreembetet, og som bispeembetet i spesiell forstand er betrodd. Disse er ytre tegn på kirkelig enhet. Både ut fra den økumeniske samtale og ut fra vår egen kirkes historie har vi lært å verdsette denne tradisjonen. Bispeembetets plass i Den norske kirke har gjort det enklere å nå frem til fellesskap med anglikanske kirker. Det forhindrer ikke at vi kan anerkjenne kirker som ikke har et slikt embete og ha fullt kirkefellesskap med dem. ”

I både Dnk og DELF forutsettes at menighetene står under tilsyn av den respektive kirkes tilsynsorgan på den måte hver kirke beskriver denne ordning.

Når **Den Evangelisk Lutherske Frikirke** har tilsynsmenn som velges for en tidsavgrenset periode og føres inn i tjenesten gjennom en innsettelse, mens Dnk vigsler sine biskoper, gjenspeiler dette en ulik forståelse av bispevigslings-/innsettelsens betydning i våre kirkesamfunn. I Dnk vektlegges i større grad det personale aspektet ved tilsynstjenesten. DELFs innsettelsesliturgi for tilsynsmann er imidlertid innholdsmessig ikke så ulik Dnk’s vigslingsliturgi. Begge inneholder skriftlesning om tilsynstjenesten, formaning og løfteavleggelse og en form for overdragelse av tjenestens oppdrag ved forbønn med håndspåleggelse, samt påkallelse av Den Hellige Ånd.

Det er en noe ulik utforming og forståelse av tilsynstjenesten i våre kirker. De forskjeller som finnes er ikke til hinder for alter- og prekestolfellesskap mellom våre kirker så lenge det finnes ordnete former for tilsyn i begge våre kirkesamfunn.

Begge kirkesamfunn vektlegger bispeembetets/tilsynstjenestens ansvar for kirkens enhet og som uttrykk for kontinuitet med det apostoliske trosvitnesbyrd. Begge kirker er enige i at tilsynstjenesten er en nødvendig funksjon i kirken, men at den konkrete utformingen av denne tjenesten kan variere uten at dette er til hinder for full anerkjennelse av hverandres kirker og alter- og prekestolfellesskap.

7. Nattverd

Våre kirkesamfunn deler en forståelse av nattverden som har sitt grunnlag i Bibelen, Confessio Augustana (CA) og Luthers Lille Katekisme (LK).³ Begge kirker finner det adekvat i denne sammenheng å uttrykke sin forståelse av nattverden med utgangspunkt i Luthers forklaring av nattverden i Lille Katekisme.

I Confessio Augustana sammenfattes nattverdsforståelsen på følgende måte (Art.X):

”Om Herrens nattverd lærer de at Kristi legeme og blod i sannhet er til stede og blir utdelt til dem som er med og eter i Herrens nattverd. Og de misliker dem som lærer annerledes.”

Begge våre kirkesamfunn har i dag i praksis et åpent nattverdbord, hvor medlemmer av andre kirkesamfunn som er døpt i den treenige Guds navn, blir ønsket velkommen. Det stilles ikke krav om konfirmasjon eller kirkemedlemskap for å kunne delta i nattverden. Også dømte barn kan motta nattverden, når de har fått veiledning om nattverden og er sammen med foreldre, faddere eller andre som har medansvar for deres kristne oppdragelse.

---

³ I LK forklarer Luther nattverden på følgende måte:

” 1. Hva er nattverden?

Nattverden er vår Herre Jesu Kristi legeme og blod, som han gir oss i brødet og vinen.

2. Hva sier Guds ord om dette?

”Vår Herre Jesus Kristus, i den natt da han ble forrådt, tok han brødet, takket brøt det, ga sine disipler og sa: Ta dette og et det. Dette er mitt legeme, som gis for dere. Gjør dette til minne om meg! Likeså tok han kalken etter aftensmåltidet, takket, ga dem og sa: Drikk alle derav. Denne kalk er den nye pakt i mitt blod, som utgytes for dere til syndenes forlatelse. Gjør dette, så ofte som dere drikker det, til minne om meg.”

3. Hva får vi i nattverden?

Det ser vi av disse ordene: "Det gis for dere" og "det utgytes for dere til syndenes forlatelse". Med disse ordene får vi i sakramentet syndenes forlatelse, liv og salighet. For der hvor syndenes forlatelse er, der er også liv og salighet.

4. Hvordan kan det at vi eter og drikker virke så store ting?

Å ete og drikke gjør det ikke. Det som virker, er Jesu ord om sitt legeme og blod. Sammen med brødet og vinen er disse ordene hovedsaken i sakramentet.

5. Hvordan bruker vi nattverden rett?

Vi går til alters med det rette sinn når vi tror disse ordene: "Dette gis for dere" og "det utgytes for dere til syndenes forlatelse". Disse ordene krever hjerter som tror.”

I begge kirker skal de som forvalter sakramentene være ordinert og dermed ha kirkelig fullmakt til å gjøre dette på vegne av menigheten. I Dnk er det en ordinert prest som skal forrette nattverd. Diakonene har fullmakt til å forvalte nattverd ved soknebud. Også i DELF forrettes nattverden av ordinerte, dvs. enten pastorer eller eldste. I begge kirker kan det unntaksvis gis fullmakt til andre skikkede personer.

8. Konkrete spørsmål i kirkesamfunnenes liv: Konfirmasjon, vigsel, begravelse, bruk av kirkebygg

8.1 Konfirmasjon

Begge våre kirkesamfunn har konfirmasjonsundervisning og konfirmasjonshandlingen skjer innenfor en gudstjeneste.

I **Den Evangelisk Lutherske Frikirke** har denne handlingen først og fremst vært forstått som en del av dåpsopplæringen, som avsluttes gjennom en kunnskapsprøve. Denne kunnskapsprøven er i de senere år blitt kalt for konfirmasjon. I DELF er dåpen ingen nødvendig forutsetning for konfirmasjonen.

I **Den norske kirke** har det skjedd en utvikling når det gjelder forståelsen av konfirmasjonen. Den anses i dag som en del av dåpsopplæringen som avsluttes med en forbønnshandling. Konfirmasjon forutsetter dåp i Dnk. Det medfører at det er mange ungdommer som vil bli døpt før konfirmasjonen, og Dnk er i dag det kirkesamfunnet i Norge som døver flest ”voksne”.

Konfirmasjonen er ikke i noen av kirkene en sakramental handling.

Det vil prinsipielt og kirkerettslig sett ikke være noe i veien for at ungdom kan delta i dåpsundervisningen og bli konfirmert i det andre kirkesamfunn, selv om det ikke er medlem der. Samtalegruppen anbefaler at det legges til rette for stor romslighet i dette spørsmålet. Samtidig vil det også være naturlig at den ansvarlige i den lokale menigheten har en samtale med både konfirmanten og hennes/hans familie om vedkommendes ønske for konfirmasjon i et annet kirkesamfunn enn hennes/hans eget.

8.2 Vigsel og begravelse

Verken vigsel eller begravelse av våre kirkers medlemmer forutsetter medlemskap, og kan forrettes i det andre kirkesamfunn av godkjente vigselsmenn, eller i samsvar med våre kirkers respektive ordninger for seremoniene. Begravelser behøver ikke forettes av prester, mens vigsel forutsettes utført av godkjente vigselsmenn.

8.3 Samarbeid om kirkelige tiltak og bruk av kirkebygg

Samtalegruppen ønsker å peke på at det finnes mange områder der samarbeidet om konkrete tiltak allerede er tilstede, og mange felt der samarbeidet kan utvikles videre. Eksempler på dette kan være felles skolegudstjenester, barne- og ungdomsarbeid, kirkemusikalsk samarbeid, bønneuken for kristen enhet, kulturtiltak av ulike slag, fellesmøter, undervisningsarbeid, felles diakonalt arbeid, fasteaksjonen, katekismeundervisning, etc.⁴

Samtalegruppen håper at den foreslåtte avtalen kan være inspirerende for mange menigheter til å utdype sitt samarbeid på lokalplan.

I tillegg til samarbeidet om konkrete kirkelige tiltak, bør man også vise åpenhet når det gjelder samarbeid om bruk av kirkebygg. Menighetsrådet i **Dnk** kan låne ut kirken til gudstjenester, oppbyggelige møter og kirkelige handlinger i regi av DELF (Regler om Bruk av kirker § 5) Vedtak kan påklages til biskopen (§8). I **DELF** kan det lokale eldsteråd låne ut kirken til kirkelige formål i regi av andre kirkesamfunn.

Samtalegruppen anser det som ønskelig at kirkesamfunnene er imøtekommande overfor søknader om bruk av hverandres kirkebygninger. I lys av det nære forhold som har vært mellom våre to kirker, og som samtalegruppen mener kan bli enda nærere i kraft av den foreslåtte avtale, anbefales en romslig holdning i dette spørsmålet fra begge kirkers side.

Det finnes et stort potensial for konkret samarbeid på lokalplan. Når det gjelder ungdoms- og konfirmantarbeid, samarbeid om kirkelige handlinger og utlån av kirker bør det kunne etableres ulike typer organisert fellesskap på lokalt plan der det er naturlig.

9. Konklusjon og anbefaling

I vårt dialogarbeid har det vært avgjørende at vi deler et felles luthersk bekjennelsesgrunnlag. Begge kirker bygger sin selvforståelse på dette lutherske læregrunnlaget i Skrift og bekjennelse. Begge kirker er medlemmer av Det lutherske verdensforbund.

Under arbeidet med denne rapporten har vi tatt utgangspunkt i at forskjellene mellom våre kirker først og fremst ligger i kirkesamfunnenes kultur og tradisjoner samt synet på og utforminger av kirkeordninger. Ulike oppfatninger om teologiske og etiske spørsmål for øvrig finnes like mye innad i våre kirkesamfunn som mellom våre kirkesamfunn. De er derfor ikke gjort til gjenstand for inngående drøfting i

---

⁴ I et vedlegg til denne rapporten følger den lokale samarbeidsavtalen fra Kristiansand, som gir et godt eksempel på hvordan samarbeidet kan utformes lokalt.

samtalegruppen, gitt det grunnlag og den begrensede målsetting samtalegruppen har hatt.

Gruppen har drøftet noen teologiske spørsmål knyttet til spørsmål om kirkeordning, særlig medlemskap og embetsforståelse, der det finnes visse forskjeller mellom kirkesamfunnene,. Vi har kommet til at de forskjellene som finnes, ikke er av en slik art at de gir grunnlag for å stille spørsmål om vi har et felles luthersk læregrunnlag. Gruppen har videre drøftet en del kirkerettslige og praktiske spørsmål i forhold til samarbeid mellom de to kirkesamfunnene.

Forskjellene i kultur, tradisjoner og organisasjonsformer er ikke til hinder for at våre kirker kan leve side om side som lutherske søsterkirker i Norge i nært samarbeid og gjensidig berikelse. Samtalen har ført til bedre kjennskap til våre kirkers tradisjoner, historie og selvforståelse.

Fordi det er en grunnleggende enighet når det gjelder lærespørsmål, vil gruppen konkludere med at kirkene bør gi uttrykk for at de anerkjenner hverandre som kristne kirker, at de anerkjenner hverandres preste-/pastortjeneste, at de anerkjenner hverandres tilsynstjeneste, og at de ønsker å legge til rette for og støtte opp under samarbeid på lokalt plan der det er naturlig.

På denne bakgrunn har samtalegruppen kommet frem til et forslag om en avtale mellom kirkene som gir uttrykk for en slik anerkjennelse og forpliktelse til samarbeid. Gruppen oversender dette forslaget til sine kirker i forventning om at begge kirker behandler og godkjenner forslaget til avtale i sine respektive ansvarlige organer med tanke på en fremtidig underskrivelse.

III. Forslag til avtale mellom kirkene:

Vi anbefaler derfor følgende:

Den Evangelisk Lutherske Frikirke og Den norske kirke

inngår denne avtale:

TO KIRKER - ÉN TRO Sammen som lutherske kirker i Norge

Anerkjennelse

På grunnlag av vår grunnleggende enighet i troen, i samsvar med vår felles lutherske bekjennelse, vil vi, Den Evangelisk Lutherske Frikirke og Den norske kirke, uttrykke vår gjensidige anerkjennelse og forpliktelse:

Vi

1. anerkjenner hverandres kirker som tilhørende Jesu Kristi ene, hellige, allmenne og apostoliske kirke, og som delaktige i hele Guds folks oppdrag,
2. anerkjenner at begge våre kirker står sammen i bekjennelsen av den apostoliske tro slik den er gitt oss i Den hellige skrift og uttrykt i de oldkirkelige bekjennelser, Den augsburgske bekjennelse og Luthers lille katekisme,
3. anerkjenner hverandres dåp og forvaltning av nattverdets sakrament,
4. anerkjenner den ordinerte preste/pastortjenesten og tilsynstjenesten (episkopé), slik de finnes og utøves i våre kirker,
5. anerkjenner at alle kirkens lemmer gjennom dåpen har del i Kristi ene legeme, er en del av Guds folk på jorden og Guds folks allmenne prestedømme og er kalt til tjeneste for Gud og mennesker (1 Pet 2,5). Vi understreker sammenhengen mellom dåp og tro, og viktigheten av en kontinuerlig trosopplæring.

Forpliktelse

På grunnlag av vårt felles læregrunnlag og vår gjensidige anerkjennelse som to lutherske kirker i Norge, forplikter vi oss til å arbeide for at vår enhet synliggjøres ved at vi

1. står sammen om å utføre kirkens oppdrag og tjeneste i vårt land, og ber for og med hverandre,
2. hilser medlemmer fra hverandres kirker velkommen som våre egne medlemmer til å delta i menighetens gudstjenestefellesskap, motta sakramentene og andre pastorale tjenester,
3. feirer gudstjeneste og nattverd sammen, hvor ordinerte prester/pastorer fra begge kirker kan gjøre tjeneste sammen, eller hvor ordinerte prester/pastorer leilighetsvis kan gjøre tjeneste i hverandres kirke,
4. åpner for at prester/pastorer, etter invitasjon og avtale mellom kirkene og i samsvar med de regler som til enhver tid gjelder, kan utføre preste-/pastortjeneste i hverandres kirke uten ny ordinasjon eller vigsling,
5. inviterer der det er naturlig representanter for hverandres kirker til å delta i vigsling/innsettelse til bispe-/tilsynstjeneste og ordinasjon av prester/pastorer eller vigsling til annen kirkelig tjeneste, og ved innsettelse til kirkelig tjeneste på lokalt plan,
6. arbeider for at det etableres ulike former for samarbeid der det er naturlig, både på lokalt, regionalt og nasjonalt plan,
7. inviterer hverandre til hverandres Kirkemøte/Synode og avholder jevnlig kontaktmøter mellom våre kirkesamfunn,
8. fortsetter med samtaler og felles studium av viktige spørsmål for tro og liv, når og på de måter det måtte være naturlig, for eksempel innenfor rammen av Norges Kristne Råd,
9. arbeider for at denne avtalen gjøres kjent i våre kirker.

Gudstjenestelig feiring

Avtalen bekreftes med felles gudstjenester i begge kirker. Disse markeringer skal vise at vi

1. anerkjenner hverandre som kirker,
2. forplikter oss til å stå sammen om kirkens tro slik den er formulert i Skriften og i våre felles bekjennelsesskrifter,
3. forplikter oss på den felles tjeneste for Guds rike i vårt land og i verden for øvrig i fellesskap med andre kirker i den lutherske kirkefamilien.

Gudstjenestene skal inneholde en undertegning av denne avtalen som bekreftelse av vårt fellesskap, forkynnelse av Guds ord, gjensidig forbønn, utveksling av fredshilsen og felles nattverdfeiring.

IV: Vedlegg

Vedlegg 1: Ordinasjonsritualer

Ordinasjon av forstander, eldste, evangelist og misjonær i Den Evangelisk Lutherske Frikirke

Veiledning

Til tjenesten med Ord og sakrament kalles og ordineres i vår kirke forstandere og eldste, evangelister og misjonærer.

Presbyteriets tilsynsmann ordinerer forstandere og evangelister. Synodens tilsynsmann ordinerer misjonærer. Menighetens forstander ordinerer de eldste. Ved ordinasjon assisterer normalt andre medlemmer av det aktuelle tilsynsorgan.

Ordinasjon foretas under gudstjenesten, gjerne i forbindelse med nattverd. Ordinanden(e), ordinator og de som assisterer ved handlingen, inntar sine plasser fremst i kirken.

1. Salme

Handlingen innledes med en ordinasjonssalme.

2. Skriftlesning og ordinasjonssamtale

Skriftsteder som særlig passer ved ordinasjon av forstandere og eldste er:

1 Kor. 12,1-11 og 28-30 Ef. 4,11-16 Ap.gj. 14,23 og 20,28-30 1 Tim. 3,1-7 2 Tim. 1,6-12 Tit. 1,5-9

Hebr. 13,17 Jak. 5,14-18 1. Pet. 5,1-11 Gal. 6,6-10

Ved ordinasjon av evangelister og misjonærer:

Matt. 10,16 og 28,18-20 Mark. 16,15 Luk. 10,1-11 Ap.gj. 13,2-3 Gal 1,15-16 Ef, 4,11 2 Tim. 4,5

Rom. 10,14-15 2 Kor. 8,23 1 Tim. 4,12-16.

3. Spørsmål til ordinanden

Etter ordinasjonstalen stilles spørsmålene til den eller de som skal ordineres.

Ordinator vendt mot menigheten:

Vi reiser oss og står under vigslingen.

Ordinator vendt mot ordinanden:

1. Tror du at Det Gamle og Det Nye Testaments skrifter er Guds ord, og at dette Guds ord er den eneste regel og rettesnor for tro, lære og liv?

(Ja)

2. Finner du din bekjennelse uttalt i den lutherske kirkes bekjennesskrifter?

(Ja)

3. Elsker du vår Herre Jesus Kristus? Elsker du de helliges samfunn? Vil du, så vidt Gud gir nåde dertil, arbeide for Jesu Kristi menighets renhet, oppbyggelse, fred og utbredelse og forkynne Guds ord rent og forvalte de hellige sakramenter i overensstemmelse med Herrens innstiftelse?

(Ja)

Deretter sier ordinator:

Den allmektige Gud, vår Herre Jesu Krist Far, som har frelst deg og kalt deg med et hellig kall, betror deg fra nå av den hellige tjeneste med Ord og sakrament i sin kirke. I det vi nå ber om Herrens velsignelse over deg, overgir vi deg denne hellige tjeneste i Faderens, Sønnens og Den Hellige Ånds navn.

4. Vigslingen

Så kneler ordinanden(e) og vigslingen skjer under håndspåleggelse og bønn. De som assisterer ber først, deretter ordinator, f. eks slik:

Hellige Gud, nådige Far, vi priser deg for din uendelige kjærlighet til oss i Jesus Kristus, vår Herre. I ham har vi forløsningen, syndenes forlatelse. Vi takker deg for at din Sønn ved sin død har overvunnet døden. Vi takker deg for at han etter å ha blitt oppreist fra de døde ved din veldige kraft, er steget opp over alle himler for å fylle alt. Vi lovpriser deg for at Jesus Kristus, som hode for sin kirke, har utgytt gaver så rikelig over oss. Takk at du utrufter de hellige så de kan utføre sin tjeneste, og Kristi legeme bygges opp.

Utrust du NN med Den Hellige Ånds gaver. Velsign ham i hans tjeneste slik at ditt folk kan vokse i tro og styrkes i tjeneste. Gjør ham til trofast hyrde, tålmodig lærer og klok veileder. Gi ham å tjene deg slik at ditt folk kan bli fornyet og ditt navn æret i kirke, nå og i alle tider.

Handlingen avsluttes med at ordinator, sammen med de assisterende, ber:

Fader vår, du som er i himmelen! La ditt navn holdes hellig. La ditt rike komme! La din vilje skje på jorden som i himmelen. Gi oss idag vårt daglige brød! Og forlat oss vår skyld, som vi forlater våre skyldnere! Og led oss ikke inn i fristelse! Men frels oss fra det onde! For riket er ditt, makten og æren i evighet. Amen.

Ordinator:

Herren velsigne deg og bevare deg!

Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig!

Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred!

Amen.

Ordinanden(e) reiser seg og menigheten setter seg.

5. Eventuell innsettelse

Så foretas en eventuell innsettelse. Se ordning for innsettelse av forstander, eldste, evangelist og misjonær.

6. Ordinandens tale og vita

Ordinanden holder så en kort tale og meddeler i korte trekk sitt vita.

7. Eventuell nattverd

8. Salme og velsignelse

Det avsluttes med en salme og den apostoliske velsignelse

Ordinator:

Ta imot velsignelsen!

Herren Jesu Kristi nåde, Guds kjærlighet og Den Hellige Ånds samfunn være med dere alle.

Amen.

Innsettelse av forstander, eldste, evangelist og misjonær i Den Evangelisk Lutherske Frikirke

Veiledning

Den/de som skal innsettes, og den som skal foreta handlingen, inntar sine plasser fremst i kirken.

Innsettelseshandlingen foretas i siste del av gudstjenesten.

Dersom innsettelse ikke skjer umiddelbart etter ordinasjonen, innledes høytideligheten med salmesang og bønn, før den som leder handlingen holder en kort tale. Deretter skriftlesning. Skriftavsnitt som særlig passer, finnes under punkt 2 i ordinasjonsritualet.

Ved forbønnen assisterer medlemmer av menigheten eller medlemmer av det aktuelle styret.

1A. Ved innsettelse av forstander

Den som foretar innsettelsen vender seg mot menigheten og spør:

Holder dere medlemmer av NN menighet, fast ved kallet av NN til forstander? Vil dere ta imot ham med glede, dele alt godt med ham som nå skal undervise dere i Ordet, oppmuntre ham og vise ham aktelse og lydighet?

Menigheten svarer ved å rekke opp høyre hånd.

1B. Ved innsettelse av forstander, eldste, evangelist og misjonær

Følgende spørsmål stilles ved innsettelsen:

1. Holder du fast ved at du vil ta imot dette kall som forstander for NN menighet/eldste/evangelist/misjonær?
(Ja)

2. Tror du at den Herre Jesus Kristus er kirkens konge og hode, og at og myndigheten til å ordne med kirkens liv og funksjoner av ham er overdratt kirken selv? Finner du det rett etter Guds ord at menigheten selv kaller og vigsler sine tjenere?

(Ja)

3. Er nidkjærhet for Guds ære, kjærlighet til den Herre Jesus Kristus og ønsket etter å se mennesker frelst, så vidt du kjenner ditt eget hjerte, de vesentlige grunner som har ledet deg til å motta kall som denne menighets forstander/eldste/evangelist/misjonær?

(Ja)

4. Vil du ved den styrke som nåden i Kristus Jesus gir, leve et hellig liv? Vil du med omhyggelighet og troskap gjøre en hyrdes gjerning: Forkynne Guds ord rent og forvalte de hellige sakramenter i overensstemmelse med Herrens innstiftelse og gjøre alt til Guds ære og menigheten, Kristi legemes oppbyggelse?

(Ja)

2. Eventuell forbønn

Dersom ordinasjon ikke er foretatt forut i samme gudstjeneste, finner forbønnshandlingen sted her.

Den som forretter sier til den/de som innsettes:

Den allmektige Gud, vår Herre Jesu Krist Far, som har frelst deg/dere og kalt deg/dere med et hellig kall, betror deg/dere fra nå av en tjeneste som... Gå med frimodighet til den tjeneste du/dere er kalt til, i vår Herre Jesu Kristi navn. Vi vil nå be om Herrens velsignelse over deg/dere i din/deres tjeneste.

Den som innsettes kneler, og handlingen skjer under bønn med håndspåleggelse. De som assisterer ber først, deretter den som leder, f.eks. slik:

Herre Jesus Kristus, vi takker og priser deg fordi du har døpt oss med en Ånd til å være ett legeme. Vi takker deg for de tjenester og oppgaver du utruker oss til å utføre, slik at ditt legeme bygges opp og ditt rike utbres. Gi NN styrke til å ta vare på sin tjeneste som menighetens forstander/eldste/evangelist/misjonær. La ham få tjene din kirke i glede og visshet om at dødsrikets porter ikke skal få makt over den. Gi ham frimodighet til å forkynne, lære og lede i troskap mot ditt ord. Gi ham ved din Hellige Ånd kraft til stadig å oppmuntre menigheten til en trofast vitnetjeneste for deg, slik at ditt rike kan utbres, og mange kan bli til pris og ære for din herlighet.

Bønnen avsluttes med Herrens bønn:

Fader vår, du som er i himmelen! La ditt navn holdes hellig. La ditt rike komme! La din vilje skje på jorden som i himmelen. Gi oss idag vårt daglige brød! Og forlat oss vår skyld, som vi forlater våre skyldnere! Og led oss ikke inn i fristelse! Men frels oss fra det onde! For riket er ditt, makten og æren i evighet. Amen.

Den som forretter:

Herren velsigne dig og bevare deg!

Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig!

Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred!

Amen.

Den som innsettes reiser seg.

3. Erklæring

Den som foretar innsettelsen sier:

Så framstiller jeg NN som rettelig kalt og innsatt til tjeneste som forstander for NN menighet/eldste/evangelist/misjonær.

Dersom ordinasjon ikke er foretatt i samme gudstjeneste, får den som er innsatt ordet til en kort tale og meddeler i korte trekk sitt vita.

4. Salme og velsignelse

Det avsluttes med en salme og den apostoliske velsignelse

Den som forretter:

Ta imot velsignelsen!

Herren Jesu Kristi nåde, Guds kjærlighet og Den Hellige Ånds samfunn være med dere alle.

Amen.

Vigsling til prestetjeneste i Den norske kirke

1 Vigslingsgudstjenesten følger ordningen Høymesse til og med ledd 9 Trosbekjennelse.

2 Når det er ringt sammen, går prosesjonen inn i kirken under preludiet. Det kan ringes med alle klokker under prosesjonen.

3 Til gudstjenestens inngang brukes åpningsordene «I Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn»

4 I stedet for dagens kollektbønn kan en bruke kollektbønnen for 1. Søndag etter påske eller alternativ B i ledd 16 Takkekollekt i ordningen Prekengudstjeneste.

5 I stedet for tekstene for søndagen kan en bruke Jes 6,1-8; Ef 4,11-16 eller Rom 12,4-11; Matt 9,35-38

6 Om ønskelig kan én av skriftlesningene i høymessen og salmen mellom skriftlesningene falle bort.

7 Før handlingen plasseres ordinandens stola lett tilgjengelig nær alterringen.

Etter trosbekjennelsen går biskopen til alteret. Deretter følger

1 Fremstilling

En av kirkens prester eller stedets prost, eventuelt lederen i menighetsrådet, ved lesepulten

Kjære menighet.

Nåde være med dere og fred fra Gud, vår Far, og Herren Jesus Kristus.

En *ny arbeider* i vår kirke fremstilles for oss i dag. Kandidat i teologien (*navnet nevnes*) er kalt til tjeneste som ... i/ved (*tjenestestedet nevnes*).

Ordinanden reiser seg når navnet nevnes.

I dåpen ble vi innlemmet i Guds folk, og vi ble alle vigslet til å være tjenere for Gud. For Skriften vitner om at hele Guds folk er et kongelig presteskap, et hellig folk, et folk som er Guds eiendom, for at vi skal forkynde hans storverk, han som kalte oss fra mørket til sitt underfulle lys.

Gud har også innsatt en særskilt tjeneste med å forkynde evangeliet og forvalte sakramentene, for at vi skal få del i den frelsende tro og bli bevart i troen. Og han har gitt sin kirke i oppdrag å kalle mennesker til å gå inn i denne tjeneste.

I dag skal denne medarbeider på apostolisk vis under håndspåleggelse og bønn vigsles til prest, med ansvar for den offentlige forvaltning av Ord og sakrament i menighetens forsamling.

2 Bønn til innledning

Biskop

vendt mot menigheten

La oss be.

Biskop

vendt mot alteret

Herre Jesus Kristus, du har gitt din kirke apostler, profeter, evangelister, hyrder og lærere for å utruste de hellige, så de kan utføre sin tjeneste og ditt legeme kan bygges opp. Vi takker deg for din store miskunn og priser ditt hellige navn, fordi du ikke har sett på vår synd og utroskap, men nådig har latt oss beholde ditt ord og dine sakramenter inntil denne dag.

Vi ber deg at du ved din Hellige Ånd vil opplyse og veilede, trøste og styrke denne din tjener, som i dag vigsles til prestatjeneste i kirken. Gjør ham og alle ditt ords tjenere til tro forvaltere av Guds hemmeligheter.

La denne hellige handling bli til ære for ditt navn, til Guds rikes fremme og til velsignelse for denne din tjener, så din menighet kan bygges opp på deg, den eneste sanne grunnvoll.

Menighet

Amen.

3 Påkallelse av Den Hellige Ånd

Enten A:

Biskop

vendt mot alteret, messer eller sier

Send ut din Ånd, o Herre, og det skapes deg tjenere.

Alle synger de to første versene av «Kom, Hellig Ånd med skapermakt» (NoS 208,1-2).

NoS 208,1-2

Eller B:

Biskop

vendt mot alteret, synger

Kom, Hellige Ånd, Herre Gud,

Menighet

gyd dine nådegaver ut

i sjel og hjerte oss dem send

og kjærlighetens ild opptenn!

O Herre, ved din glød så klar

til troen inn du samlet har

ett folk av alle folkeslag.

De priser deg ved natt og dag.

Halleluja, halleluja!

4 Skriftlesning

Mellom lesningene kan en synge NoS 208,3-7 eller en annen salme av epikletisk karakter.

Biskop

vendt mot menigheten

La oss høre hva Guds ord vitner om den hellige tjeneste.

Matt 28,18-20 Joh 20,19-23 2 Kor 5,17-20 1 Pet 5,1-4

5 Ordinasjonstale

Biskopen holder en kort tale over en høvelig tekst.
Etter talen går ordinanden fram og stiller seg foran alterringen.
De som assisterer, reiser seg.

6 Formaning og løfteavleggelse

Biskopen

Du har hørt Guds ord om tjenesten, dens krav og dens løfter, hvor rik den er på herlighet, og hvor nødvendig den er for Guds kirke på jorden. Når Herren nå betror deg prestedtjenesten i vår kirke, pålegger og formaner jeg deg

- at du forkynner Guds ord klart og rent, som det er gitt oss i Den hellige skrift, og som vår kirke vitner om det i sin bekjennelse, og forvalter de hellige sakramenter etter Kristi innstiftelse og vår kirkes orden,
- at du i sjelesorg og skriftemål drar omsorg for hvert enkelt menneske og bærer dem fram for Gud i bønn og påkallelse med takk,
- at du trofast veileder og formaner til sann omvendelse, levende tro på Kristus og et hellig liv i kjærlighet til Gud og nesten,
- at du også selv av hjertet legger vinn på å leve etter Guds ord, og i studium og bønn trenger dypere inn i de hellige skrifter og den kristne tros sannheter.

Biskop

spør hver enkelt ordinand

(Navnet nevnes), lover du for Guds åsyn og i denne menighets nærvær t du vil gjøre dette med troskap, ved den nåde Gud vil gi deg?

Ordinanden

Ja.

Biskop

Så gi meg hånden på det.

Ordinanden bekrefter sitt løfte med håndslag til biskopen.

7 Håndspåleggelse og bønn

Biskop

Under håndspåleggelse og bønn vil vi overgi deg til Gud, og be om at han ved sin Ånd må hellige og utruste deg til tjenesten.

Ordinanden kneler.

Biskopen og de som assisterer, legger hånden på ordinandens hode. Når det er flere ordinander, flytter biskopen hånden fra den ene ordinand til den andre under de to følgende bønnene.

Biskop

Barmhjertige Gud, himmelske Far, du har ved din Sønn Jesus Kristus sagt at høsten er stor, men arbeiderne få, og at vi skal be deg, høstens Herre, sende ut arbeidere for å høste inn din grøde.

Hør da vår bønn for *ham* som i dag blir vigslet til prestedtjenesten. Styrk *ham* i troen og dyktiggjør *ham* til den gjerning som blir *ham* betrodd. Send *ham* din Ånd med tjenestens gaver, så *han* kan bli *en rett arbeider* i din høst.

Gi *ham* å utføre sin tjeneste med frimodighet og troskap, å rettlede, trøste og refse med mildhet og visdom, og i alle ting vise seg som en *god forvalter* over din mangfoldige nåde.

Vær med *ham* i motgang og prøvelser, og gjør *ham tålmodig* og *ydmåk* av hjertet, så din kraft må kjennes i hans svakhet. Gi at *hans* gjerning må bære frukt etter din vilje. Og når arbeidsdagen er til ende, la *ham* komme inn til gleden hos deg og få del i arven med alle de hellige.

Herrens bønn

Alle

Fader vår, du som er i himmelen!
La ditt navn holdes hellig.
La ditt rike komme.
La din vilje skje på jorden som i himmelen.
Gi oss i dag vårt daglige brød.
Forlat oss vår skyld,
som vi òg forlater våre skyldnere.
Led oss ikke inn i fristelse,
men frels oss fra det onde.
For riket er ditt,
og makten og æren i evighet.
Amen.

NoS 210, v1

Deretter reiser biskopen seg, like ens ordinanden og de som assisterer.

Biskop

vendt mot ordinanden

Så erklærer jeg at du er rett *kalt* prest i vår kirke, med den myndighet og det ansvar som hører til ditt hellige kall, etter Guds ord og vår kirkes ordninger.

Stolaen legges på ordinandens skuldrer. Den nye presten og de som assisterer, går deretter til sine plasser.

8 Påminnelse om menighetens medansvar

Biskop

vendt mot menigheten

Kjære menighet.

Sammen har vi overgitt *denne* vår medkristne til Gud og bedt om velsignelse over *hans* gjerning. La oss ta imot *ham* i kjærlighet, fortsatt bære *ham* fram for Gud i våre bønner og stå sammen med *ham* i forsoningens tjeneste.

Vedlegg 2:

Muligheter for lokalt samarbeid – eksempel Kristiansand

Samarbeidsavtale mellom Domkirkens menighet, Kristiansand og Den Evangelisk Lutherske Frikirke Kristiansand menighet.

Vi

- 1) ønsker at den kristne kirke på vårt sted fremstår som ett folk.
- 2) tror at en slik enhet vil hjelpe folk i å komme til tro, styrke det kristne vitnesbyrds troverdighet og bidra til oppfyllelsen av Herrens bønn om enhet
- 3) ønsker med denne avtalen å ”være tro mot sannheten i kjærlighet og i ett og alt vokse opp til ham som er hodet, Kristus”

Basis

Vi

- 1) anerkjenner hverandres kirker som tilhørende Jesu Kristi ene, hellige, allmenne, apostoliske kirke, og som har del i hele Guds folks oppdrag,
- 2) erkjenner at begge våre kirker står sammen i bekjennelsen av den apostoliske og evangelisk-lutherske tro, slik den er gitt oss i Den hellig skrift og uttrykt i de oldkirkelige bekjennelser, Den augsburgske bekjennelse (Confessio Augustana) og Luthers lille katekisme.
- 3) anerkjenner hverandres dåp og forvaltning av nattverdens sakrament,
- 4) anerkjenner hverandres prestedtjeneste
- 5) erkjenner at vi fortsatt er to ulike kirker, med hver sin tradisjon og kirkeordning, fastsatt etter den respektive kirkes egne bestemmelser.

Forpliktelse

Vi forplikter oss til et utvidet kirkefelleskap, som kommer til uttrykk ved at

- 1) vi feirer gudstjenester og nattverd sammen, hvor ordinerte embetsbærere fra begge kirker gjør tjeneste sammen, eller hvor ordinerte embetsbærere fra en kirke leilighetsvis gjør tjeneste i den andres kirke,
- 2) vi hilser medlemmer fra hverandres kirker velkommen på linje med våre egne medlemmer til å delta i gudstjenester, motta nattverden og andre pastorale/diakonale tjenester.
- 3) vi står sammen om å utføre kirkens oppdrag og tjeneste i vår by, i bønn og arbeid, og vil derfor søke former for samarbeid der det er naturlig, slik som
  - Felles gudstjeneste med nattverd 2.påskedag
  - Felleskristent møte i Ravnedalen 2.pinsedag
  - Bønneuken for kristen enhet i januar
  - Fellesmøtene i januar (sammen med 28 andre menigheter og organisasjoner i byen)

- Påskennattsgudstjeneste (også sammen med Metodistkirken)
- Korsvandring på Langfredag (også sammen med Kirkens Bymisjon og de andre menighetene i byen)
- Fortsette bønnearbeidet ”Sammen for byen – i bønn 2003-2005”.
- Kirkens Nødhjelps Fasteaksjon – Frikirken stiller med bøssebærere i Domkirkens roder i sentrum.
- Diakonalt arbeid i sentrum.
- Lederkontakt, slik som Predikantforeningen oa.

eller som
 Thomasmesse
 Medvirkning ved vigsler

- 4) vi åpner for at representanter fra hverandres kirker inviteres til å delta i ordinasjon av prester eller vigsling til annen kirkelig tjeneste, og ved innsettelse til kirkelig tjeneste på lokalt plan,
- 5) vi åpner for at prester eller andre som er vigslet til kirkelig tjeneste, etter invitasjon og avtale mellom menighetene, kan utføre tilsvarende tjeneste i den andre menigheten uten ny ordinasjon eller vigsling. (Ved permanente ordninger vil kirkene stille krav til utdanning og egnethet, og be vedkommende forplikte seg på lærenormer og gjeldende ordninger i det kirkesamfunn han/hun skal gjøre tjeneste).
- 6) vi forplikter oss til også å samtale om det som vi for tiden er uenige om eller ser forskjellig på.
- 7) vi vil ikke uttale oss kritisk om hverandre uten at vi først har samtalt om det saken gjelder
- 8) vi vil ikke tvinge hverandre til former for fellesskap eller til å stå for uttalelser som den andre ikke har samvittighet til ut fra sin kristne overbevisning

”La oss bare, så langt vi er kommet, holde fram i samme spor!”

Kristiansand, 31.08.2006

Vedtatt i Frikirken på menighetsmøte 28.09.2006

